

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów

.....
15

Wstęp

.....
19

Rozdział pierwszy

Pojęcie i istota samorządu terytorialnego

.....
21

1. Wprowadzenie

.....
21

2. Podmiot samorządu

.....
24

3. Przedmiot samorządu

.....
27

4.

Zadania samorządu

.....
31

5.

Nadzór nad samorządem

.....
33

6.

Samorząd a autonomia

.....
34

Rozdział drugi

Kształt oraz funkcjonowanie polskiej administracji terenowej w latach

1918–1939

.....
39

1.

Organy administracji rządowej o kompetencjach ogólnych

.....
39

2.

Pojęcie i istota samorządu terytorialnego

.....
46

3.

Samorząd terytorialny w Polsce lat 1918–1939

.....
50

Rozdział trzeci

Samorząd terytorialny w polskich konstytucjach

.....
57

1. Okres 1918–1939

.....
57

2. Okres 1944–1950

.....
60

3. Okres 1990–1997

63
A.	
Podmiot samorządu
65	
B. Przedmiot samorządu
66	
C.	
Zadania samorządu terytorialnego
70	
D.	
Nadzór nad samorządem terytorialnym
74	

Rozdział czwarty

Struktura organizacyjna gminy

77
1.	
Koncepcja gminy samorządowej
77	
2.	
Formy demokracji bezpośredniej
81	
A.	
Konsultacje
82	
B. Referendum gminne
83	
3. Organy gminy
89	
A.	
Rada gminy
89	
Status prawny radnego
91	
Organizacja wewnętrzna rady gminy
100	
Sesje rady
102	
Komisje
103	
Odwołanie rady gminy przed upływem kadencji
107	
B.	
Wójt (burmistrz, prezydent miasta)

108	Odwołanie wójta przed upływem kadencji
110	Odwołanie wójta przed upływem kadencji z powodu nieudzielenia absolutorium
111	Odwołanie wójta przed upływem kadencji z powodu nieudzielenia wotum zaufania
113	Odwołanie wójta przed upływem kadencji z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium
117	Inne przyczyny wygaśnięcia mandatu wójta
119	Skarbnik gminy
125	Urząd gminy
125	Inne jednostki organizacyjne
127	Jednostka budżetowa
130	Zakład budżetowy
135	Spółki jako forma działalności gospodarczej gminy
14 0	Komunalne jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną ...
14 4	4. Jednostki pomocnicze gmin
147	A. Sołectwo
14 8	B. Dzielnica (osiedle)
153	5. Klasyfikacja zadań rady gminy
155	A. Kompetencje ustrojowe i organizacyjne
155	B. Kompetencje gospodarczo-majątkowe
156	C.

Kompetencje finansowe	157
D.	
Kompetencje administracyjne	158
E.	
Kompetencje lokalno-porządkowe	158
F.	
Nadawanie honorowego obywatelstwa gminy	158
G.	
Stanowienie aktów prawa miejscowego	158
H.	
Kompetencje kontrolne i nadzorcze	159
I.	
Kompetencje procesowe	160
Spis treści	7
Rozdział piąty	
Ustrój powiatu	161
1.	
Koncepcja powiatu samorządowego	161
2.	
Formy demokracji bezpośredniej	163
A.	
Konsultacje	164
B. Wybory	165
C.	
Referendum powiatowe	165
3.	
Organy powiatu	166
A.	
Rada powiatu	166
Status prawny radnego	168
Organizacja wewnętrzna rady powiatu	169

B.	
Zarząd powiatu	172
Starosta	
.....	176
Sekretarz i skarbnik powiatu	181
Starostwo powiatowe	
.....	181
Jednostki organizacyjne powiatu, powiatowe służby, inspekcje i straże	182
Rozdział szósty	
Miasto na prawach powiatu	
.....	185
1.	
Struktura organizacyjna miasta na prawach powiatu	
.....	185
A.	
Uwagi ogólne	185
B.	
Koncepcja miasta na prawach powiatu	188
Upodmiotowienie miasta na prawach powiatu	188
Osobowość prawna	
.....	189
Zadania miasta na prawach powiatu	190
Statut	
.....	195
Nadzór	
.....	196
Formy demokracji bezpośredniej	
.....	196
Organy miasta na prawach powiatu	196
C.	
Rada miasta na prawach powiatu	197
Zadania rady miasta	198
Tryb podejmowania uchwał	201
Status prawny radnego	201

Prezydent miasta na prawach powiatu	202
Urząd miasta	
.....	
205	
Inne jednostki organizacyjne	
.....	
205	
Jednostki pomocnicze miasta na prawach powiatu	
206	
Formy współdziałania miast na prawach powiatu	
.....	
206	
8	
Spis treści	
Rozdział siódmy	
Struktura organizacyjna województwa samorządowego	
.....	
209	
1.	
Region samorządowy	
209	
2.	
Pojęcie regionu	
210	
3.	
Europejska Karta Samorządu Regionalnego (EKSR)	
.....	
213	
4.	
Region w ujęciu Unii Europejskiej	
217	
5. Koncepcja województwa samorządowego	
.....	
219	
6.	
Formy demokracji bezpośredniej	
225	
7.	
Organy samorządu województwa	
227	
A.	
Sejmik województwa	
.....	
227	
Organizacja wewnętrzna sejmiku województwa	
230	
Pozycja prawna radnego	
233	
B. Zarząd województwa	
.....	
234	
Marszałek województwa	
.....	
238	

Skarbnik i sekretarz województwa	239
8.	
Administracja zespolona	239
Rozdział ósmy	
Zasada jawności i dostęp do informacji publicznej	243
1.	
Jawność działania władz publicznych i dostęp do informacji publicznej w prawie międzynarodowym	243
2.	
Prawo do informacji w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	247
3.	
Zasada jawności w ustawie o dostępie do informacji publicznej	249
A.	
Pojęcie informacji publicznej	251
Informacje szczególne podlegające udostępnieniu	256
B.	
Podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej	257
C.	
Formy udostępniania informacji publicznej	259
D.	
Ograniczenia jawności działania władz publicznych	265
E.	
Środki prawne służące w razie odmowy udzielenia informacji publicznej	266
4.	
Zasada jawności działania organów samorządu terytorialnego	267
A.	
Reguły ogólne	267
B.	
Zasada jawności podejmowania uchwał	268
C.	
Jawność gospodarki finansowej	269
D.	
Jawność aktów prawa miejscowego	

.....	
271	
E.	
Oświadczenia majątkowe	
.....	
272	
5. Uwagi końcowe	
.....	
273	
Rozdział dziewiąty	
Pracownicy samorządowi	
.....	
275	
1.	
Pojęcie pracownika i pracodawcy samorządowego	
275	
Spis treści	
9	
2.	
Rodzaje stosunków pracy pracowników samorządowych oraz nawiązanie stosunku pracy w samorządzie terytorialnym	
282	
3.	
Dobór kandydatów do pracy w jednostkach samorządowych	
289	
4.	
Zmiana stosunku pracy pracownika samorządowego	
295	
5.	
Zawieszenie stosunku pracy pracownika samorządowego	
296	
6. Rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy pracownika samorządowego	
297	
7.	
Obowiązki pracownika samorządowego	
301	
8.	
Uprawnienia pracownika samorządowego	
305	
Rozdział dziesiąty	
Ograniczenia antykorupcyjne dotyczące funkcjonariuszy samorządowych	
313	
1. Wprowadzenie	
313	
2.	
Przyczyny korupcji	
315	
3.	
Przepisy antykorupcyjne w samorządzie terytorialnym	
317	

4.	Pojęcie funkcjonariusza publicznego w przepisach antykorupcyjnych	
	
	319	
A.	Pojęcie zawarte w Kodeksie karnym	
	319	
B.	Pojęcie zawarte w ustawie o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa	
	325	
5.	Ograniczenia dotyczące radnych	
	
	331	
A.	Zakaz łączenia mandatu radnego z innymi funkcjami	
	331	
B.	Zakaz zawierania umów z radnymi	
	
	332	
C.	Zakaz podważania zaufania wyborców i nadużywania sprawowanej funkcji	
	
	333	
D.	Ograniczenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej	
	334	
E.	Zakaz uczestniczenia we władzach spółek handlowych	
	
	337	
F.	Zakaz posiadania akcji lub udziałów	
	338	
G.	Wyłączenie z głosowania w sprawie dotyczącej interesu prawnego radnego	
	
	338	
6.	Ograniczenia dotyczące pozostałych funkcjonariuszy samorządowych	
	339	
A.	Zakazy wynikające z ustawy antykorupcyjnej	
	339	
B.	Zakazy wynikające z ustaw samorządowych	
	343	
C.	Zakazy i ograniczenia wynikające z ustawy o pracownikach samorządowych	
	

345	
7. Instrumenty służące ocenie i kontroli funkcjonariuszy samorządowych	
347	
A.	
Oświadczenia majątkowe	
348	
B. Rejestr korzyści	
353	
Rozdział jedenasty	
Formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego	
355	
1.	
Związki międzygminne, związki powiatów i związki powiatowo-gminne	
355	
A.	
Organizacja związku	
360	
10	
Spis treści	
B.	
Kompetencje organów związku	
362	
Mienie związku	
364	
2.	
Stowarzyszenia gmin, powiatów i województw	
365	
3. Porozumienia	
368	
4. Partnerstwo publiczno-prywatne	
370	
5.	
Kontrakt wojewódzki/terytorialny	
371	
Rozdział dwunasty	
Zadania samorządu terytorialnego	
373	
1.	
Podział zadań samorządu	
373	
2.	
Zadania własne	
374	
3.	
Zasada monizmu zadaniowego	
376	

4.	Koncepcja podziału zadań samorządu we współczesnym ustawodawstwie polskim
	377	
A.	Gmina	
	379	
B.	Powiat
	381	
C.	Województwo
	386	
	Rozdział trzynasty	
	Akty prawa miejscowego samorządu terytorialnego
	391	
1.	Pojęcie prawa miejscowego	
	391	
2.	Miejsce aktów prawa miejscowego w hierarchii źródeł prawa	
	397	
3.	Rodzaje aktów prawa miejscowego samorządu terytorialnego
	402	
A.	Kryterium rodzaju upoważnienia ustawowego	
	402	
B.	Kryterium podmiotowe	
	402	
C.	Kryterium przedmiotowe	
	403	
D.	Kryterium przedmiotowo-formalne
	403	
E.	Kryterium przedmiotowe uzupełnione kryterium rodzaju upoważnienia ustawowego
	403	
4.	Akty normatywne stanowione przez organy samorządu terytorialnego
	405	
A.	Gminne akty prawa miejscowego
	405	
B.	Akty prawa miejscowego stanowione przez powiat	

412	
C.	
Akty prawa miejscowego stanowione przez województwo	
419	
D.	
Hierarchia aktów prawa miejscowego samorządu terytorialnego	
420	
5. Procedura uchwałodawcza	
.....	
422	
A.	
Przygotowanie projektu uchwały	
422	
B.	
Postępowanie z projektem uchwały na sesji rady (sejmiku)	
424	
C.	
Promulgacja i wejście uchwały w życie	
426	
Rozdział czternasty	
Dochody jednostek samorządu terytorialnego	
.....	
431	
1. Pojęcie dochodów jednostek samorządu terytorialnego i ich klasyfikacja	
431	
Spis treści	
11	
A.	
Źródła dochodów gminy	
.....	
434	
B.	
Zasady ustalania i gromadzenia dochodów	
435	
C.	
Kompetencje gminy w zakresie kształtowania dochodów własnych	
436	
2.	
Ustalanie stawek podatków i wysokości opłat lokalnych oraz udzielanie	
ulg i zwolnień	
436	
3. Samoopodatkowanie mieszkańców	
.....	
439	
4.	
Pozyskiwanie środków o charakterze zwrotnym (przychodów)	
440	
5. Uzyskiwanie dochodów z gospodarowania mieniem	
.....	
442	
6.	
Ustalanie opłat i cen za usługi związane z eksploatacją obiektów	
i urzędzeń użyteczności publicznej	
443	
7.	

Subwencja ogólna

.....

444

8. Podatki lokalne

.....

445

A.

Podatek od nieruchomości

445

B.

Podatek od środków transportowych

446

C.

Podatek rolny

447

D.

Podatek leśny

449

E.

Karta podatkowa

450

F.

Podatek od spadków i darowizn

.....

450

G.

Podatek od czynności cywilnoprawnych

451

9. Opłaty lokalne

.....

452

A.

Opłata targowa

452

B.

Opłata miejscowa i uzdrowiskowa

.....

454

C.

Opłata skarbowa

455

D.

Opłata z tytułu posiadania psów

.....

456

E.

Opłata adiacencka

457

F.

Opłata eksploatacyjna

458

G.

Opłata reklamowa

459

10.	Zmiany w systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego wprowadzone ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego	460
	Rozdział piętnasty	
	Mienie gmin, powiatów i województw samorządowych
		463
	1.	
	Pojęcie mienia samorządowego	463
	2. Pochodzenie mienia gminnego
		471
	A.	
	Przejęcie mienia	472
	B. Nabycie mienia
		476
	3.	
	Pochodzenie mienia powiatów i województw samorządowych	479
	4. Zarządzanie mieniem samorządowym
		485
	A.	
	Pojęcie zarządzania mieniem samorządowym	485
	B.	
	Zasady zarządzania mieniem samorządowym	487
	Zasada samodzielności
		487
	Zasada szczególnej staranności	491
		12
	Spis treści	
	5.	
	Oświadczenia woli	492
	6.	
	Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego
		494
	A.	
	Pojęcie działalności gospodarczej	494
	B.	
	Formy prowadzenia działalności gospodarczej przez samorząd terytorialny
		497
	Samorządowy zakład budżetowy	

497	Spółki prawa handlowego
.....	
499	Powierzenie zadań z zakresu gospodarki komunalnej
501	Formy szczególne
.....	
504	C.
.....	
505	Uwagi końcowe
.....	
505	Rozdział szesnasty
.....	
507	Nadzór nad samorządem terytorialnym
.....	
507	1.
.....	
507	Cele, funkcje i kryteria nadzoru
.....	
507	A.
.....	
507	Cele nadzoru
.....	
507	B.
.....	
509	Funkcje nadzoru
.....	
509	Funkcja strzeżenia prawa
.....	
509	Funkcja ochronna i wspierająca
.....	
510	C.
.....	
511	Kryteria nadzoru
.....	
511	2.
.....	
513	Organy nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego
.....	
513	A.
.....	
513	Struktura organów nadzorczych w Polsce międzywojennej
.....	
513	B.
.....	
516	Modele strukturalne nadzoru w krajach Europy Zachodniej
.....	
516	C.
.....	
519	Współczesna polska struktura nadzoru
.....	
523	3.
.....	
523	Środki nadzoru
.....	
523	A.
.....	
523	Środki informacyjno-doradcze
.....	
523	

B.	
Środki korygujące	
525	
Zatwierdzenie, uzgodnienie, zaopiniowanie	
525	
C.	
Wstrzymanie wykonania uchwały	
527	
D.	
Stwierdzenie nieważności	
527	
E.	
Wykonalność a prawomocność rozstrzygnięć nadzorczych	
532	
F.	
Zarządzenie zastępcze	
535	
G.	
Środki personalne	
536	
H.	
Sądowa kontrola rozstrzygnięć nadzorczych	
539	
4.	
Skarga do sądu administracyjnego wnoszona przez uprawniony podmiot na uchwały lub zarządzenia, beczynność albo czynności faktyczne lub prawne organów samorządowych	
540	
Rozdział siedemnasty	
Zarządzanie metropoliami	
551	
1. Wprowadzenie	
551	
2.	
Region metropolitalny w Niemczech	
555	
3.	
Regionalny Związek Ruhry	
559	
4.	
Dotychczasowe projekty	
563	
5.	
Projekty rozwiązań ustawowych	
566	
A.	

Wyniki prac grupy roboczej ds. określenia zasad współpracy w zakresie realizacji zadań infrastruktury obszarów metropolitalnych	567
B. Nadzór nad ustawowymi związkami metropolitalnymi	568
6. Koncepcja powiatu metropolitalnego Górnego Śląska i Zagłębia	575
A. Potrzeba reformy ustroju Aglomeracji Górnośląskiej	575
B. Charakter prawny powiatu metropolitalnego	579
C. Zakres działania i zadania powiatu metropolitalnego	580
D. Władze powiatu	584
E. Mienie powiatu	586
F. Finanse powiatu	586
G. Związki, stowarzyszenia i porozumienia	587
H. Nadzór nad działalnością powiatu	587
I. Skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne	588
7. Ustawa z 9.10.2015 r. o związkach metropolitalnych	588
8. Ustawa z 9.03.2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim.....	594